



## Μνήμες και μνημεία στο λόφο των Μουσών (Φιλοπάππου)

Φύλλο εργασίας: Περίπατος αναγνώρισης της πολιτιστικής αξίας του λόφου

### Ανηφορίζοντας στον λόφο

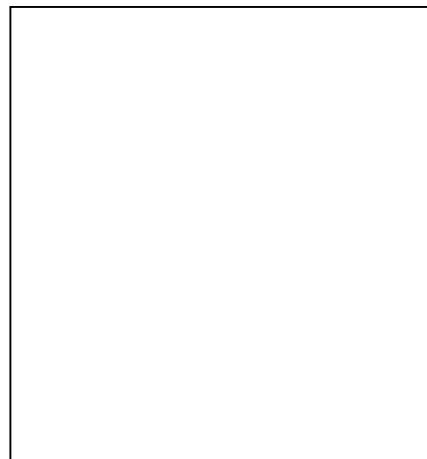
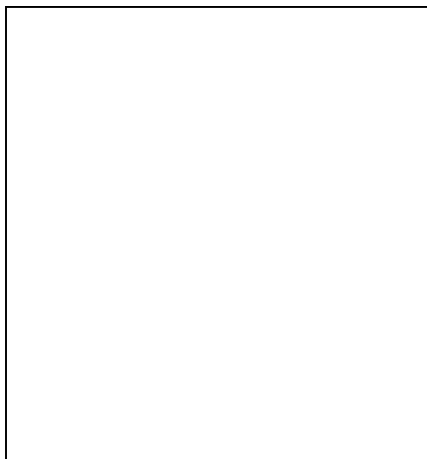
1. Παρατηρήστε τα μονοπάτια που φιλοτέχνησε ο Δημήτρης Πικιώνης. Εργάστηκαν γι αυτά πετράδες από την Τήνο. Ποια αίσθηση σας προκαλούν;

(α) Φυσικότητας (β) Καλντεριμιού (γ) Λιθανάγλυφου  
(δ) Γλυπτού (ε) Κεραμοπλαστικής

Άλλο: \_\_\_\_\_



2. Διαλέξτε τρία σχέδια από αυτά που λάξεψαν οι πετράδες στο μονοπάτι και σχεδιάστε τα εδώ:



### Στο άνοιγμα με τη Θέα και τους μαρμάρινους πάγκους

3. Καθήστε να ξεκουραστείτε και διαβάστε αυτό το απόσπασμα από τη Συναισθηματική Τοπογραφία του Δ.Πικιώνη:

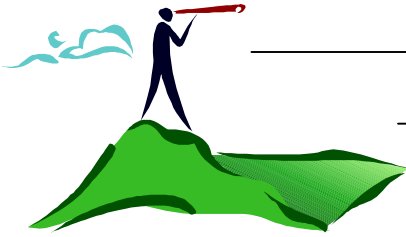
«Περπατώντας επάνω σε τούτη τη γη, η καρδιά μας χαίρεται με την πρώτη χαρά του νηπίου την κίνησή μας μέσα στον χώρο της πλάσης, την αλληλοδιάδοχη τούτη καταστροφή και αποκατάσταση της ισορροπίας που είναι η περπατησιά. Χαίρεται το προχώρημα του κορμιού επάνω απ'την ανάγλυφη τούτη ταινία που είναι το έδαφος. Και το πνεύμα μας ευφραίνεται από τους άπειρους συνδυασμούς των τριών διαστάσεων του Χώρου, που μας συντυχαίνουν και αλλάζουν στο κάθε μας βήμα ένα γύρω μας, και που το πέρασμα ακόμα ενός συννέφου ψηλά εις τον ουρανό είναι ικανό να τους μεταβάλει. Προσπερνάμε δίπλα σε τούτο το βράχο, τον κορμό του δέντρου ή κάτω από τούτο το θύσανο της φυλλωσιάς του. Ανεβαίνουμε, κατεβαίνουμε μαζί με το έδαφος, απάνω εις τα κυρτώματά του, τους γηλόφους, τα όρη ή βαθιά μέσα στις κοιλάδες. Χαιρόμαστε την επίπεδη έκταση της πεδιάδος, μετρούμε τη γη με τον κόπο του κορμιού μας. Το έρημο τούτο μονοπάτι είναι απείρως ανώτερο από τις λεωφόρους των μεγαλουπόλεων. Γιατί με την κάθε πτυχή του, με τις καμπές του, τις άπειρες εναλλαγές της προοπτικής του χώρου που παρουσιάζει, μας μαθαίνει τη θεία υπόσταση της ατομικότητας της υποταγμένης εις την αρμονία του Όλου.»

Έχοντας ήδη την εμπειρία του μονοπατιού, πιστεύετε ότι ο Πικιώνης κατάφερε να μας κάνει να ευφρανθούμε το περπάτημα, όπως το περιγράφει στο κείμενό του; Είναι το μονοπάτι του «απείρως ανώτερο από τις λεωφόρους των μεγαλουπόλεων»; Είναι «η ατομικότητά μας υποταγμένη στην αρμονία του Όλου»; Αν ναι, πως τα κατάφερε;

---

---

4. Μείνετε σιωπηλοί και απολαύστε τη θέα. Σημειώστε ποια μνημεία παρατηρείτε από αυτή τη θέση και από ποια εποχή προέρχεται το καθένα;

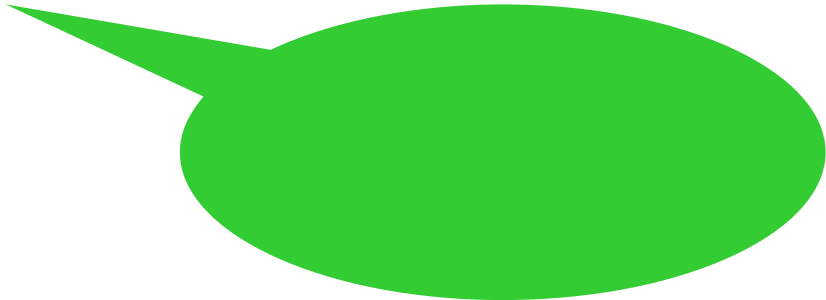


5. Παρατηρήστε το μνημείο του Φιλοπάππου. Είναι το ταφικό μνημείο που κατασκεύασε ο Φιλόπαππος, απόγονος των Σελευκιδών της Συρίας. Το βασίλειο της Κομανηνής (Συρίας) καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους το 72 μ.Χ. Ο Φιλόπαππος κατέφυγε στην Αθήνα όπου μετά από πλούσιες παροχές στον Δήμο της Αθήνας απέκτησε το δικαίωμα του πολίτη και το δικαίωμα να χτίσει τον τάφο του σε τέτοια περίοπτη θέση, απέναντι από την Ακρόπολη! Πως κρίνετε τον Φιλόπαππο;

---

---

6. Πώς αισθάνεστε σε αυτόν το μέρος;



**Επιστρέφοντας...**

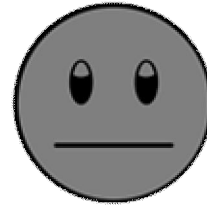
7. Ένας άνδρας και μια γυναίκα διαφωνούν. Ο άνδρας ισχυρίζεται ότι η διαμόρφωση του λόφου του Φιλοπάππου από τον Πικιώνη συνιστά ένα μνημείο της νεότερης αρχιτεκτονικής, ένα πολιτιστικό αγαθό άξιο να προστατευτεί όπως και τα άλλα μνημεία της πόλης των Αθηνών. Η γυναίκα πιστεύει ότι είναι ένα έργο νεότερης αρχιτεκτονικής και διαμόρφωσης τοπίου και δεν θεωρείται μνημείο. Με ποιον συμφωνείς;

---

---



8. Ποια είναι η γενική αίσθηση που σας προκάλεσε ο περίπατός σας ως εδώ;  
Σε τι κατάσταση βρίσκεται το έργο διαμόρφωσης του λόφου του Πικιώνη;



Για ποιον λόγο; \_\_\_\_\_

### Στον Άγιο Δημήτριο τον Λουμπαρδιάρη

9. Ο Πικιώνης φιλοδοξούσε να συνενώσει στο έργο του στοιχεία από την αρχιτεκτονική των Αρχαίων Ελλήνων, των Βυζαντινών και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Το κατάφερε; Με ποιο τρόπο; Σχεδιάστε εδώ μοτίβα που σας θυμίζουν διαφορετικές ιστορικές περιόδους της Ελλάδας:

10. «Η Γεωμετρία του εδάφους ενός τόπου, του αιθέρος και του φωτός είναι στοιχεία ομόρρυθμα.» (Δ.Π.) Περπατήστε στο χώρο. Σας κάνει νόημα αυτή η φράση και αν ναι με ποιο τρόπο;

---

---

---

11. Η ονομασία Λουμπαρδιάρης. Ένας λαϊκός μύθος.

Κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας ο Άγιος Δημήτριος εορταζόταν με πολύ ευλάβεια από τους Χριστιανούς κατά την ημέρα της μνήμης του. Τον 17ο αιώνα και συγκεκριμένα την 26η Οκτωβρίου 1656 συγκεντρώθηκαν οι Χριστιανοί της περιοχής για τον εορτασμό του Άγίου. Αντικρίζοντας ο φρούραρχος της Ακρόπολης Γιουσούφ Πασάς την σύναξη των Ελλήνων για την πανήγυρη, συνέλαβε την φρικτή ιδέα να τους εξοντώσει ομαδικά. Ετοίμασε κρυφά όλα τα κανόνια της Ακρόπολης καθώς και το μεγάλο κανόνι, την Λουμπάρδα και περίμενε την στιγμή της δοξολογίας για να διατάξει πυρ. Ο Θεός όμως δια της μεσιτείας του Αγίου, την ώρα ακριβώς της πυροδότησης έριξε κεραυνό και κατέστρεψε την Λουμπάρδα, τα κανόνια και τη μπαρουταποθήκη σκοτώνοντας πολλούς από τους Τούρκους και έσωσε κατά αυτό τον τρόπο τους υπόδουλους Ρωμιούς που θαρρετά τιμούσαν τον Άγιο Δημήτριο. Από τότε και μέχρι σήμερα, ο Άγιος Δημήτριος ο Μυροβλήτης ονομάζεται και Λουμπαρδιάρης για να υπενθυμίζει, σε όσους τον επικαλούνται, την καταστροφή της Λουμπάρδας και τη θαυματουργική σωτηρία των Χριστιανών.

Ο Θρύλος αυτός απηχεί τις αντιλήψεις μιας εποχής. Ποια είναι τα ζητήματα αιχμής που συνδέονται σήμερα με το εκκλησάκι; Παρατηρήστε γύρω σας και καταγράψτε τα.

12. Πώς θα περιγράψετε με λίγες λέξεις την πολιτιστική αξία του λόφου; Συμπληρώστε τις λέξεις μέσα στο βέλος που δείχνει προς λόφο Φιλοπάππου

